

The Effect of Comparability of Accounting Information on the Speed of Obtaining Optimal Commercial Credit: the Generalized Moments Approach¹

Vahab Rostami², Mehdi Mohammadi³, Hamed Kargar⁴

Received: 2023/12/20

Accepted: 2024/04/26

Research Paper

Abstract

Purpose: The current research aims to trace the role of the comparability of accounting information on the speed of achieving the optimal commercial credit of companies.

Research Method: to achieve the objectives of the research, a sample of 135 companies admitted to the stock exchange, which were selected according to the systematic exclusion pattern, was collected for a period of 13 years from 2010 to 2022. To test the research hypotheses, a multivariate regression model with the generalized moments approach (GMM) was used. To measure the speed of trade credit adjustment, the model previously developed by Lou (2022) and to measure the comparability of accounting information, the profit-return index was used.

Research Findings: The results of the research hypothesis test showed that the speed of adjustment of commercial credit in the research sample is about 60%, that is, the companies are able to compensate 60% of the gap created every year to optimal commercial credit. Also, the ability to compare accounting information has an effect on the speed of trade credit adjustment, and by improving this factor, the speed of companies achieving optimal trade credit will increase.

Conclusion: The current research provided evidence that the quality level of financial statement information for credit users and suppliers can increase the speed of commercial credit adjustment in reaching the target commercial credit.

Keywords: Adjustment Speed, Optimal Commercial Credit, Comparability of Accounting Information, Quality of Providing Financial Information.

JEL Classification: M41, H42.

---

1. doi: 10.22051/jaasci.2024.45941.1820

2. Assistant Professor, Department of Accounting, Payame Noor University, Tehran, Iran. Corresponding Author. (Vahab.rostami@pnu.ac.ir).

3. Assistant Professor, Department of Accounting, Zanjan Branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran. (mahdi.mohhamadi@iau.ac.ir).

4. M.Sc. Department of Accounting, Payame Noor University, Tehran, Iran. (hamedkargar37@gmail.com).

تأثیر قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری بر سرعت دستیابی به اعتبار تجاری بهینه: رویکرد گشتاورهای تعمیم یافته^۱

وهاب رستمی^۲، مهدی محمدی^۳، حامد کارگر^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۹/۲۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۲/۰۷

مقاله پژوهشی

چکیده

هدف: پژوهش حاضر در پی ردیابی نقش قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری بر سرعت دستیابی به اعتبار تجاری بهینه شرکت‌ها است.
روش پژوهش: در راستای حصول به اهداف پژوهش اطلاعات نمونه ای مرکب از ۱۳۵ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که طبق الگوی حذف سیستماتیک انتخاب شده بودند، برای یک دوره زمانی ۱۳ ساله مابین سال‌های ۱۳۸۹ الی ۱۴۰۱ گردآوری شد. برای آزمون فرضیه های پژوهش از یک مدل رگرسیون چندمتغیره با رویکرد گشتاورهای تعمیم یافته (GMM) بهره گرفته شد. جهت سنجش سرعت تعدیل اعتبار تجاری از مدل قبلا توسعه داده شده توسط Lou(2022) و جهت سنجش قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری از شاخص سود-بازده استفاده شده است.

یافته‌های پژوهش: نتایج آزمون فرضیه پژوهش نشان داد که سرعت تعدیل اعتبار تجاری در نمونه پژوهش حدود ۶۰ درصد است، یعنی شرکت‌ها قادرند در هر سال ۶۰ درصد از فاصله ایجاد شده تا اعتبار تجاری بهینه را جبران نمایند. همچنین قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری بر سرعت تعدیل اعتبار تجاری تأثیرگذار است و با ارتقای این عامل، سرعت دستیابی شرکت‌ها به اعتبار تجاری بهینه افزایش خواهد یافت.

دانش افزایی: پژوهش جاری مدارکی فراهم آورد که نشان می‌دهد سطح کیفی اطلاعات صورت‌های مالی برای استفاده کنندگان و تامین کنندگان اعتبارات شرکت‌ها، می‌تواند سرعت تعدیل اعتبار تجاری را در رسیدن به اعتبار تجاری هدف افزایش دهد.

واژه‌های کلیدی: سرعت تعدیل، اعتبار تجاری بهینه، قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری، کیفیت ارائه اطلاعات مالی.

طبقه‌بندی موضوعی: M41, H42.

10.22051/jaasci.2024.45941.1820 : doi .۱

۲. استادیار، گروه حسابداری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. نویسنده مسئول. (Vahab.rostami@pnu.ac.ir).

۳. استادیار، گروه حسابداری، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران. (mahdi.mohhamadi@iau.ac.ir).

۴. کارشناس ارشد، گروه حسابداری، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. (hamedkargar37@gmail.com).

مقدمه

اعتبار تجاری یکی از منابع مهم تامین مالی برای شرکت‌ها است (لو^۱، ۲۰۲۲؛ ۳، افلاطونی و همکاران، ۲۴؛ ۱۴۰۱ و عبدالله و همکاران، ۲۰۱۷؛ ۳۹۱). مدیران، مسئول تصمیم‌گیری در مورد میزان استفاده از اعتبار تجاری در شرایط مختلف اقتصادی هستند (گانکالوز، و همکاران، ۲۰۱۸؛ ۳۰۸). اعتبار تجاری به عنوان یک منبع تامین مالی اگرچه بیشترین میزان استفاده را در بازار دارد، اما تا به امروز به میزان زیادی مورد غفلت واقع شده است، زیرا این عامل، نه تنها یکی از منابع مهم تامین مالی برای شرکت‌های کوچک و متوسط، بلکه در شرکت‌های بزرگ تجاری نیز کاربرد فراوانی دارد (دائو و همکاران^۲، ۲۰۲۲؛ ۱۴۲۴ و آکتاس و همکاران، ۲۰۱۲؛ ۱۴۰۳ و باروت، ۲۰۱۶؛ ۱۹۷۶). ادبیات پیشین شواهدی را ارائه داد که اعتبار تجاری تقریباً یک چهارم کل دارایی یک شرکت و حدود نیمی از بدهی‌های کوتاه مدت آن را در دو نمونه مختلف از شرکت‌های متوسط بریتانیایی و شرکت‌های کوچک آمریکایی را به خود اختصاص داده است، که این اطلاعات می‌تواند هم برای ارسال اطلاعات به بانک‌ها به منظور کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و هم در زمان اعتباربندی شرکت‌ها مورد استفاده قرار گیرد (سیلاقی و موراکس^۳، ۲۰۱۹؛ ۱ و گانکالوز و همکاران^۴، ۲۰۱۸؛ ۳۰۹ و چن و همکاران، ۲۰۱۷؛ ۷۰ و لو، ۲۰۲۱؛ ۲).

سرعت تعدیل اعتبار تجاری، نشان‌دهنده سرعت دستیابی شرکت‌ها به سطح بهینه یا همان اعتبار تجاری هدف است که شرکت می‌تواند بیشترین استفاده را از این منبع تامین مالی نماید (لو، ۲۰۲۲؛ ۲ و خو و آدریان^۵، ۲۰۲۲؛ ۲۲۶ و افلاطونی و همکاران، ۲۰۱۴؛ ۲۷). اعتبار تجاری مهم‌ترین منبع تأمین مالی کوتاه‌مدت است، که می‌تواند نقش اساسی در فعالیت‌های تجاری هر شرکت داشته باشد و سطح بالای استفاده از این منبع و سرعت بالای تعدیل آن نشان‌دهنده میزان اعتماد تأمین‌کنندگان و اعتباردهندگان به شرکت‌ها است (افلاطونی و همکاران، ۲۰۱۴؛ ۲۶ و وانگ و همکاران^۶، ۲۰۲۳؛ ۱۶۰ و لو، ۲۰۲۱؛ ۲). شرکت‌های دارای اعتبار تجاری بالا، بدون پرداخت وجه نقد، کالا و خدمات

---

1. Lou.
 2. Dao et al
 3. Silaghi, Moraux.
 4. Gonçalves et al
 5. Khoo, Adrian.
 6. Wang et al.

مورد نیاز خود را از تأمین کنندگان دریافت کرده و بانک‌ها و سایر اعتباردهندگان نیز با بررسی اعتبار تجاری شرکت اقدام به اعطای تسهیلات به آن‌ها می‌نمایند (ایزدی نیا و طاهری، ۱۳۹۵؛ ۸۲ و خوشدل، ۱۴۰۱؛ ۶۸۷ و کونات، ۲۰۱۷؛ ۴۹۲ و داس، ۲۰۱۵؛ ۱۸۶۸). شرکت‌ها اغلب از سطح هدف و بهینه اعتبار تجاری منحرف شده و در این شرایط شرکت نمی‌تواند از تمام قابلیت‌های خود در این زمینه استفاده نماید (لو، ۲۰۲۱؛ ۲ و ۲۰۲۲؛ ۳) مدیران در تلاش هستند که با سرعت بالاتری به اعتبار تجاری هدف دست یابند، زیرا این نمونه از تأمین اعتبار، جایگزین مناسبی برای تأمین مالی خارجی می‌باشد و عوامل گوناگونی می‌تواند بر دستیابی شرکت به سطح بهینه اعتبار تجاری تاثیرگذار باشد (افلاطونی، ۱۴۰۱؛ ۲۵).

ساختار صورت‌های مالی در گزارش‌های ارایه شده به بازار می‌تواند در به دست آوردن، ارزیابی و سنجش محتوای اطلاعاتی آن موثر باشد (بادآور نهندی و همکاران، ۱۳۹۸؛ ۳). از آنجا که اعتباردهندگان می‌بایست از بازگشت اعتبارات پرداخت شده اطمینان خاطر پیدا کرده که اقدام به عرضه اعتباری خدمات و تولیدات خود نمایند و از طرفی تکیه‌گاه و مبنای تصمیمات آن‌ها، در واقع همان اطلاعات صورت‌های مالی صادر شده از سوی شرکت‌ها است، بنابراین زمانی که صورت‌های مالی با کیفیت بالا عرضه گردد، اطلاعات مالی صادر شده گویای عملکرد مالی شرکت خواهد بود و جزییات عملکرد شرکت را به صورت واضح به نمایش خواهد گذاشت (حسن و همکاران^۱، ۲۰۲۲؛ ۳۰۲).

قابلیت مقایسه صورت‌های مالی اطلاعات ارزشمندی را در مورد عملکرد مالی شرکت به استفاده کنندگان ارائه می‌دهد (دی فرانکو، ۲۰۱۱؛ ۸۹۷ و کیم، ۲۰۱۳؛ ۹۹۶). یکی از مهمترین اهداف استانداردهای حسابداری، قابل مقایسه بودن اطلاعات مالی است و این امر نشان داده است که به طور قابل توجهی بر کمیت و کیفیت محیط اطلاعاتی شرکت‌ها تاثیرگذار است (وانگ، ۲۰۱۴؛ ۷۸۴). علاوه بر این، قابلیت مقایسه صورت‌های مالی با کمک به تصمیمات مدیریتی در مورد تخصیص منابع، بهبود اطلاعات قیمت سهام و کاهش رفتار فرصت طلبانه مدیران، عملکرد مالی شرکت‌ها را افزایش می‌دهد. به ویژه، جنبه مالی قابلیت مقایسه بودن گزارش‌های مالی، مزایای قابل توجهی را

برای عملکرد مالی شرکت در بازارهای رسمی و غیررسمی فراهم می‌کند (بروچت و هماران، ۲۰۱۳؛ ۱۳۷۴ و چن و همکاران، ۲۰۱۸؛ ۱۶۵). بنابراین، قابلیت مقایسه اطلاعات مالی نیز بر ارزش ایجاد شده برای بازده حقوق صاحبان سهام و مالکان تاثیرگذار بوده و مزایای قابل توجه قابل مقایسه بودن صورت‌های مالی نشان دهنده ارتباط مثبت با عملکرد مالی است (فانگ و همکاران، ۲۰۱۶؛ ۲۷۸). از مزایای قابلیت مقایسه بودن صورت‌های مالی می‌توان به کاهش هزینه پردازش اطلاعات، کاهش عدم اطمینان در مورد اعتبار اطلاعاتی یک شرکت، کاهش ریسک شرکت، کاهش هزینه‌های بدهی و کمک به شرکت‌ها در دسترسی بهتر به اعتبارات تجاری اشاره کرد (کیم و همکاران، ۲۰۱۳؛ ۷۸۴). با توجه به مطالب بیان شده این سوال نیز در ذهن نقش می‌بندد که آیا قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری تاثیری در سرعت دستیابی شرکت‌ها به اعتبار تجاری بهینه دارد؟

با بررسی مطالعات پیشین در داخل و خارج از کشور تاکنون پاسخی به پرسش فوق داده نشده است و با توجه به بالا بودن هزینه سرمایه و هزینه تامین مالی از طریق استقراض در داخل کشور برای شرکت‌ها و خطری که تامین مالی زیاد از طریق بدهی می‌تواند در صورت عدم پرداخت به موقع اصل و سود این گونه بدهی‌ها در آینده برای شرکت به وجود آورد، بررسی این مورد که شرکت‌ها توسط چه عواملی می‌توانند سرعت تعدیل اعتبار تجاری خود را افزایش داده که بتوانند با حداکثر ظرفیت و گنجایش از این عامل استفاده نمایند و به اعتبار تجاری بهینه (هدف) دست یابند، از ضرورت بالایی برخوردار است. ضمن اینکه از طرف مقابل نیز رکن اصلی تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان همان اطلاعات گزارش‌های مالی است که اگر همین اطلاعات قابلیت مقایسه بالاتری داشته باشند، استفاده کنندگان می‌توانند تصمیمات مطمئن‌تری در جهت اعطای اعتبار به دست آورده و از بازگشت اصل سرمایه خود اطمینان خاطر کسب نمایند. در نهایت با توجه به مطالب بیان شده هدف اصلی پژوهش حاضر نیز پاسخ کاربردی به همین سوال است که آیا می‌توان با ارائه اطلاعات با کیفیت و قابلیت مقایسه بالاتر، سریعتر به سطح اعتبار تجاری بهینه دست یافت؟ با توجه به نبود یافته‌های قطعی که پیشینیان تاکنون به بررسی موضوع پژوهش پرداخته‌اند و ایجاد شکاف پژوهشی در این حیطه، پژوهش حاضر بر آن است تا با پاسخ به سوال فوق، ضمن ارتقای ادبیات حسابداری و ورود اعتبار تجاری بهینه به این علم، اهداف کاربردی استفاده کنندگان را نیز پاسخگو باشد. در ادامه

ساختار پژوهش ابتدا بسط مبانی نظری، فرضیه‌ها و مبانی تجربی پژوهش ارائه شده و در ادامه به روش شناسی، تعاریف عملیاتی متغیرهای پژوهش و نهایتاً یافته‌ها و نتیجه‌گیری پژوهش پرداخته شده است.

مبانی نظری و توسعه فرضیه

همان گونه که بیان گردید اعتبار تجاری یک منبع مهم تأمین مالی برای شرکت‌های کوچک و بزرگ سراسر جهان است (لو، ۲۰۲۲؛ و افلاطونی، ۲۵؛۱۴۰۱). شرکت‌ها برای استفاده مناسب از موقعیت‌های سرمایه‌گذاری به منابع مالی نیاز مبرم دارند، لذا منابع مالی و استفاده از آن‌ها باید به نحوی تعیین شود تا شرکت بتواند در مسیر توسعه و سودآوری حرکت نماید (کامیابی و گرجیان، ۳؛۱۳۹۵ و خواجهی و همکاران، ۱۲۷؛۱۴۰۰). اعطای اعتبارات تجاری توافقی است مابین خریداران و فروشندگان که بر اساس آن فروشندگان به خریداران مجوز این را می‌دهند که بتوانند پول کالاها و خدمات خریداری شده را با تأخیر زمانی معین پرداخت نمایند (افلاطونی و نوروزی، ۳۶؛۱۳۹۹ و ما و همکاران^۱، ۱۰۰؛۲۰۲۲). مزیت اعتبار تجاری این است که نیازی نیست مشتری مبلغ نقدی برای دریافت کالا را در زمان خرید پردازد و تنها از طریق ثبت حساب بدهی یا پرداختی در ترازنامه مشتری ایجاد و وی را قادر می‌سازد این پول را در آینده، پرداخت کند. در این خصوص می‌توان حساب‌های دریافتی را به‌عنوان جایگزین پول نقد در نظر گرفت، بنابراین اعتبار تجاری را می‌توان به‌عنوان یکی از ابزار سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت در نظر گرفت (لو، ۳؛۲۰۲۲). شرکت‌هایی با سطح اعتبار تجاری بالا می‌توانند بدون پرداخت وجه نقد، کالا و خدمات موردنیاز خود را دریافت نمایند. همچنین اعتباردهندگان نیز می‌توانند با سنجش میزان اعتبار تجاری شرکت، اعطای تسهیلات نمایند (خوشدل، ۶۷۸؛۱۴۰۱). از سوی دیگر اعتباردهندگان نیز نگران این موضوع هستند که مبدا اعتبار گیرندگان با بحران مالی مواجه و قادر به بازپرداخت اصل و فرع بدهی‌هایشان نشوند، زیرا تصمیم‌های اعتباری بر انعطاف‌پذیری مالی آتی شرکت‌ها تأثیرگذار است و می‌تواند آن را به مخاطره روبرو سازد (مرادی و کرمی، ۷۹؛۱۳۹۸). بنابراین شرکت‌ها در تلاشند با سرعت بالاتری به سطح بهینه اعتبار تجاری دست یابند. سرعت تعدیل اعتبار تجاری، مدت‌زمانی است که شرکت، سطح اعتبار تجاری

1. Ma et al.

خود را تعدیل و به سوی آن سطح از اعتبار تجاری بهینه که قبلاً هدف گذاری کرده است حرکت و به آن دست می‌یابد (لو، ۲۰۲۲؛ و افلاطونی و همکاران، ۱۴۰۱؛ ۲۶).

مدیران به علت نامناسب بودن وجهه تامین مالی برون سازمانی و در کانون توجه رقبا قرار گرفتن، طبق نظریه نمایندگی مدیران متقاضی استفاده از اعتبار تجاری بوده و تمام تلاش خود را در این زمینه به کار می‌بندند زیرا طبق نظریه سلسله مراتبی، هزینه عدم تقارن اطلاعاتی به واسطه عدم شفافیت اطلاعات در تامین مالی برون سازمانی بسیار بالا می‌باشد (اورلوا و رآو^۱، ۲۰۱۸؛ و صالحی و همکاران، ۱۳۹۶؛ ۳۰). همچنین طبق نظریه زمان بندی بازار به واسطه ارتقای بالاتر سطح کیفی گزارش مالی بنابراین سرعت تعدیل اعتبار تجاری ارتقا خواهد یافت (افلاطونی و همکاران، ۲۷؛ ۱۴۰۱). لو (۲۰۲۲) با بررسی تاثیر کووید ۱۹ بر سرعت تعدیل اعتبار تجاری نشان داد که کووید-۱۹ به طور قابل توجهی سرعت همگرایی شرکت‌های آمریکایی را به سمت اعتبار تجاری هدف افزایش داده و علاوه بر این، شرکت‌هایی که در معرض ریسک عملیاتی بالاتری قرار داشتند، بیشتر متمایل هستند که اعتبار تجاری خود را در مقایسه با شرکت‌هایی که کمتر در معرض ریسک هستند تعدیل نمایند. آسیف و نیسار^۳ (۲۰۲۲) نیز با بررسی تاثیر اعتبار تجاری بر عملکرد مالی شرکت، عنوان کردند که نتایج آماری مدل مورد استفاده از تأثیر گذاری قوی اعتبار تجاری در تحریک عملکرد مالی شرکت، پشتیبانی می‌کند. اگر مشتریان بتوانند تعهدات خود را به موقع پرداخت نمایند، عرضه-کنندگان مشکلی در اعطای اعتبار نخواهند داشت. لو (۲۰۲۱) در پژوهش خود این گونه بیان داشته که شرکت‌ها یک اعتبار تجاری هدف را دارا هستند و از یک مدل پویا استفاده می‌کند تا نشان دهد که شرکت‌ها فعلاً به سمت اعتبار تجاری هدف حرکت می‌کنند و شرکت‌ها در ایالات متحده با سرعت تعدیل حدود ۷۰ درصد شکاف بین اعتبار تجاری واقعی و هدف را در هر سال پوشش می‌دهند. افلاطونی و همکاران (۱۴۰۱) نیز در پژوهشی با بررسی ریسک عملیاتی و توان رقابت در بازار و تاثیر آن در دستیابی به اعتبار تجاری بهینه این گونه بیان نمودند که در نمونه مورد استفاده در پژوهش سرعت تعدیل اعتبار تجاری حدود ۶۵ درصد است و با افزایش ریسک عملیاتی و توان رقابت شرکت در بازار، سرعت دستیابی به اعتبار تجاری بهینه افزایش خواهد یافت.

1. Orlova , Rao.

2. Covid-19.

3. Asif, Nisar.

گزارش‌های مالی شرکت‌ها از اساسی‌ترین ارکان اطلاعاتی جهت تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان در بازار سرمایه است (آقایی و همکاران، ۳۵؛۱۴۰۱ و حسنی، ۱۵۹؛۱۴۰۰). که از جمله آن‌ها می‌توان به سهامداران، تحلیلگران و اعتباردهندگان مالی اشاره کرد. از این رو این اطلاعات می‌بایست به آسانی قابل درک باشد (مهدوی و همکاران، ۱۹۸؛۱۴۰۱). مطالعات پیشین نشان داده است که در واقع عدم تقارن اطلاعاتی در تصمیم‌گیری راجع به اعطای اعتبار تجاری یک عامل موثر است (پیکه و همکاران^۱، ۳۰۸؛۲۰۰۵). همچنین میزان کیفیت گزارش مالی و کیفیت افشا تعیین‌کننده میزان اعتبار تجاری است (چن و همکاران^۲، ۷۰؛۲۰۱۷ و افلاطونی و نعمتی، ۳؛۱۳۹۷). قابلیت مقایسه یکی از ویژگی‌های کیفی اطلاعات مالی است که استفاده‌کنندگان را قادر می‌سازد تا شباهت‌ها و تفاوت‌های موجود بین اقلام صورت‌های مالی را بررسی کنند و ارزیابی منطقی‌تری از فرصت‌های گوناگون سرمایه‌گذاری یا اعطای وام به عمل آورند. به طور کلی قابلیت مقایسه ویژگی کیفی اطلاعات است که استفاده‌کنندگان را قادر به شناسایی شباهت‌ها و تفاوت‌های بین دو مجموعه از پدیده‌های اقتصادی می‌کند. برای اینکه مقایسه اطلاعات امکان‌پذیر شود، موضوعات مشابه باید مشابه باشند و موضوعات متفاوت باید متفاوت به نظر برسند (بابایی و همکاران، ۴۸؛۱۴۰۰). قابلیت مقایسه صورت‌های مالی باید به شرکت‌ها امکان دسترسی آسان به بازارهای سرمایه را با هزینه کمتر بدهد، که منجر به همبستگی مثبت بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و عملکرد مالی خواهد شد. علاوه بر این، شواهد زیادی نیز این دیدگاه را تأیید می‌کند (حمیدیان و اسحق، ۸۸؛۱۴۰۱). از مزایای قابلیت مقایسه بالای صورت‌های مالی می‌توان به کاهش عدم اطمینان در مورد اعتبار اطلاعاتی یک شرکت، کاهش هزینه‌های بدهی و کمک به شرکت‌ها در دسترسی بهتر به اعتبارات تجاری اشاره کرد (لیم و همکاران، ۱۵؛۲۰۲۱). تای و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان نقش میانجی قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر رابطه بین مسئولیت اجتماعی و عملکرد مالی این گونه بیان نمودند که افشای مسئولیت اجتماعی تأثیر مثبتی بر عملکرد مالی دارد دوم، قابلیت مقایسه اثر میانجی‌گری تکمیلی بر مسئولیت اجتماعی و عملکرد مالی دارد. چنگ^۳ (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان قابلیت

---

1. Pike et al.
2. Chen et al.
3. Cheng.

مقایسه حسابداری و جریان‌های نقدی در مقابل اقلام تعهدی این گونه نتایج حاصل از پژوهش خود را عنوان نمود که نزدیکی در جریان‌های نقدی و نزدیکی در اقلام تعهدی، هم قابلیت مقایسه حسابداری را افزایش می‌دهد و هم تأثیر نزدیکی در جریان‌های نقدی دارد. اثر نزدیکی در سود بیشتر از اثرات ترکیبی نزدیکی در جریان‌های نقدی و اقلام تعهدی است. کیفیت سود تقویت می‌شود نیز تقویت می‌شود. حمیدیان و اسحاقی (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان بررسی تاثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ابهام گزارشگری مالی بر ارتباط ارزشی سود و ارزش دفتری هر سهم این گونه بیان کردند که قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری، به عنوان یک ویژگی کیفی اطلاعات، ارتباط ارزشی اطلاعات حسابداری را افزایش می‌دهد. پاکدلان و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه بین سررسید بدهی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی این گونه بیان نمودند که اعتباردهندگان به عنوان یکی از منابع تامین مالی در شرکت فراهم کننده منابع مالی کوتاه مدت و بلندمدت شرکت‌ها هستند. نتایج پژوهش نشان داد قابلیت مقایسه صورتهای مالی با سررسید بدهی رابطه معناداری دارد. بنابراین حدس بخردانه دوم پژوهش حاضر با تکیه بر مبانی ارائه شده فوق بر تاثیرگذاری قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر سرعت دستیابی شرکت‌ها به اعتبار تجاری بهینه است، که به صورت زیر ارائه شده است:

فرضیه پژوهش

قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری بر سرعت دستیابی به اعتبار تجاری بهینه تاثیر مستقیم دارد.

روش‌شناسی

به دلیل وجود مبانی نظری پایه‌ای مرتبط با متغیرهای مورد بررسی، پژوهش حاضر از لحاظ هدف اجرا در جزو پژوهش‌های کاربردی و از لحاظ شیوه اجرا به دلیل عدم بررسی تاثیر تغییر یک متغیر (مستقل) جهت سنجش تاثیر آن روی متغیر دیگر (وابسته) بلکه بررسی متغیرها همانگونه که هستند و بدون دستکاری در آن‌ها، در زمره پژوهش‌های توصیفی- علی دسته بندی می‌شود. همچنین به دلیل تاریخی و پس رویدادی بودن داده‌های مورد نیاز پژوهش، از روش کتابخانه‌ای و آرشیوی

جهت گردآوری داده های مورد نیاز آزمون فرضیه های پژوهش استفاده گردید. به دلیل سهولت دسترسی و قابل اتکاء بودن، جامعه آماری پژوهش حاضر، کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را شامل می شود که بعد کنارگذاری شرکت های با انتهای دوره مالی غیر از پایان اسفند و شرکت های که دوره مالی خود را در دوره پژوهش تغییر داده اند همچنین شرکت های با اطلاعات ناکافی جهت حصول به قابلیت مقایسه و همچنین شرکت های سرمایه گذاری و بانک ها و بیمه ها به جهت اطمینان از همگنی داده های مورد نیاز به دلیل متفاوت بودن ماهیت فعالیت و گزارش شرکت های اخیر، اطلاعات ۱۳۵ شرکت طبق الگوی غربال گری سیستماتیک انتخاب و داده های آنها جهت حصول به نمونه کافی همانند پژوهش های مشابه برای یک دوره زمانی ۱۳ ساله ۱۳۸۹ لغایت ۱۴۰۱ گردآوری شد. داده های ترکیبی با اعمال بعد زمان و مکان در دوره های گوناگون اطلاعات کامل و قابل اتکاتری را در اختیار پژوهشگر قرار داده و جهت آزمون فرضیه های پژوهش از روش گشتاورهای تعمیم یافته (GMM)، استفاده شده است. لازم به ذکر است هنگامی که در مدل متغیر وابسته به صورت وقفه در طرف راست ظاهر می شود دیگر برآوردگرهای OLS سازگار نیست و باید از تخمین زن گشتاور تعمیم یافته (GMM)، که مبتنی بر الگوهای پویای پانلی است استفاده شود. برای تخمین مدل به وسیله این روش لازم است ابتدا متغیرهای ابزاری به کار رفته در مدل مشخص شوند. سازگاری تخمین زننده GMM به معنی بودن فرض عدم همبستگی سریالی جملات خطا و ابزارها بستگی دارد که می تواند به وسیله دو آزمون آرانو و باند (۱۹۹۱) و سارگان^۱ که معتبر بودن ابزارها را بررسی می کند انجام شود. آزمون همبستگی سریالی جملات خطا، وجود همبستگی سریالی مرتبه دوم در جملات خطای تفاضلی مرتبه اول را آزمون می کند. عدم رد فرضیه صفر هر دو آزمون (همبستگی سریالی جملات خطا و سارگان) شواهدی را دال بر فرض عدم همبستگی سریالی و معتبر بودن ابزارها فراهم می کند. تخمین زننده GMM سازگار است اگر همبستگی سریالی مرتبه دوم در جملات خطا از معادله تفاضلی مرتبه اول وجود نداشته باشد. آزمون فرضیه ها با بهره گیری از نرم افزار ایویوز ۱۲ و روش های مناسب آماری برای آزمون نهایی فرضیه ها انجام پذیرفته است.

---

1. Sargan test

تعاریف عملیاتی متغیرها

متغیر مستقل: قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری (Comp)

به منظور تشریح ویژگی‌های سیستم حسابداری یک شرکت، به تبعیت از زلقی و همکاران (۱۳۹۶) از شاخص قبلا بسط داده شده توسط دیفرانکو و همکاران (۲۰۱۱) که از رگرسیون سود-بازده برای برآورد ارتباط بین وقایع اقتصادی و خروجی سیستم حسابداری استفاده می‌کند، به کار رفته است. بازده سهام منعکس کننده وقایع اقتصادی و در واقع خلاصه‌ای از تغییر در ارزش سهام است و منعکس کننده تصمیمات سرمایه‌گذاران در خصوص تخصیص سرمایه است. برای محاسبه معیار نخست، ابتدا مدل زیر در سطح شرکت و به صورت سری زمانی برآورد می‌شود.

$$Earnings_{it} = a_{it} + B_i Return_{it} + \epsilon_{it}$$

حسابداری دو شرکت i و j باشد، باید تخمین سود مورد انتظار شرکت i با استفاده از ضرایب a, b شرکت j خروجی (عدد) مشابهی را نشان دهد.

$$E(Earnings)_{iit} = a_i + B_i Return_{it}$$

$$E(Earnings)_{ijt} = a_j + B_j Return_{it}$$

در مدل فوق Earning نشان دهنده سود عملیاتی است که با ارزش بازار سهام ابتدای دوره همگن شده است، Return نیز بازده سالانه سهام است. ضرایب α و β نشان می‌دهد که چگونه وقایع اقتصادی در سود حسابداری شرکت منعکس می‌شود. هرچه سیستم‌های حسابداری دو شرکت با یکدیگر قابلیت مقایسه بیشتری داشته باشند، تفاوت کمتری بین دو سود مورد انتظار خواهد شد. با توجه به مطالب گفته شده، قابلیت مقایسه حسابداری بین شرکت‌های i و j به شرح ریز تعریف خواهد شد.

$$CompAcct_{ijt} = -1/8 \times \sum_{t-7}^t |E(Earnings)_{ijt} - E(Earnings)_{ijt}|$$

قابلیت مقایسه حسابداری برای تمام زوج شرکت‌های $i-j$ موجود در نمونه هر صنعت، برای سال‌های مورد بررسی، محاسبه شد؛ به این معنا که با توجه با رابطه ۴، سود مورد انتظار شرکت i بر اساس معادله این شرکت و معادله شرکت j که هم صنعت آن است (و در نمونه آماری پژوهش موجود

است)، برآورد شد و اختلاف سودهای انتظاری به دست آمد، باید اختلاف سود موردانتظار هر شرکت را با تمام شرکت‌های هم صنعت خود که در نمونه آماری موجود هستند، برای هر سال - شرکت محاسبه کرد و اختلاف سودهای موردانتظار را به دست آورد. بعد از مرتب کردن نزولی تمام ترکیب‌های به دست آمده برای هر شرکت i ، متغیر $M4 - CompAcct_{ijt}$ از طریق میانگین‌گیری از ۴ عدد بزرگتر $CompAcct_{ijt}$ محاسبه می‌شود. به این ترتیب، سطح قابلیت مقایسه حسابداری هر شرکت - سال به دست می‌آید (بابایی و همکاران، ۱۴۰۰).

متغیر وابسته: سرعت دستیابی به اعتبار تجاری بهینه (سرعت تعدیل)

به تبعیت از پژوهش لو (۲۰۲۲؛ ۳) و افلاطونی و همکاران (۱۴۰۱) با برآورد مدل زیر پدیده بازگشت به میانگین در خصوص نسبت اعتبار تجاری شرکت‌ها بررسی شده است (افلاطونی و همکاران، ۱۴۰۱):

$$\Delta TR_{i,t} = \alpha + \beta \Delta TR_{i,t-1} + u_{it} \quad \text{رابطه (۲)}$$

که در آن، نسبت اعتبار تجاری (TR) معادل حساب‌ها و اسناد پرداختی بر کل دارایی‌ها برای تقاضای اعتبار تجاری (APAY) و همچنین حساب‌ها و اسناد دریافتی بر کل دارایی‌ها برای عرضه تجاری (AREC) است. همچنین نماد Δ عملگر تغییرات بین دوره جاری و دوره قبل است. منفی و معنادار بودن ضریب متغیر ΔTR موید وجود رفتار بازگشت به میانگین در نسبت اعتبار تجاری و بیان‌کننده این نکته است که شرکت‌ها برای خود نسبت اعتبار تجاری بهینه در نظر می‌گیرند (افلاطونی و همکاران، ۱۴۰۱ و لو ۲۰۲۲).

با پیروی از افلاطونی (۱۴۰۱) مقادیر برازش شده رابطه زیر معادل سطح بهینه اعتبار تجاری $TR^*_{i,t}$ تعریف می‌شود:

$$TR_{i,t} = \omega + \psi Z_{it} + \zeta_{it} \Leftrightarrow TR^*_{i,t} = \omega + \psi Z_{it} \quad \text{رابطه (۳)}$$

که در رابطه فوق TR نسبت اعتبار تجاری است که از قبل تعریف شد، نماد Z بردار متغیرهای تعیین‌کننده نسبت اعتبار تجاری است که با پیروی از لو (۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ و افلاطونی، ۱۴۰۱) به شرح جدول ۱ است:

جدول ۱. متغیرهای کاربردی از ویژگی های شرکت در مدل سرعت تعدیل

ردیف	نام متغیر	نماد متغیر	نحوه عملیاتی شدن
عوامل تشکیل دهنده اعتبار تجاری			
۱	هزینه ها	Cost	بهای تمام شده کالای فروش رفته تقسیم بر کل دارایی ها
۲	تغییرات هزینه مثبت	ΔCost^+	اگر تغییرات هزینه مثبت باشد عدد یک و گرنه صفر.
۳	تغییرات هزینه منفی	$-\Delta \text{Cost}$	اگر تغییرات هزینه منفی باشد عدد یک و گرنه صفر.
بردار متغیرهای تعیین کننده نسبت اعتبار تجاری			
۴	اندازه شرکت	SIZE	لگاریتم طبیعی کل دارایی ها
۵	موجودی انبار	Inventory	نسبت کل موجودی مواد و کالا به دارایی ها
۶	سود انباشته	RE	نسبت سود و زیان انباشته تقسیم بر کل دارایی ها
۷	عمر شرکت	AGE	لگاریتم طبیعی تفاضل تاریخ تاسیس از تاریخ مورد نظر
۸	بدهی کوتاه مدت	Short debt	نسبت بدهی های جاری به کل دارایی ها
اعتبار تجاری			
۹	اعتبار تجاری پرداختی	APAY	حساب های پرداختی تقسیم بر کل دارایی ها

منبع: لو، ۲۰۲۲ و افلاطونی، ۱۴۰۱

در ادامه برای سنجش سرعت دستیابی به نسبت اعتبار تجاری بهینه به پیروی از لو (۲۰۲۱ و ۲۰۲۲) و افلاطونی (۱۴۰۱) از مدل زیر استفاده شده است:

$$TR_{i,t} - TR_{i,t-1} = \lambda(TR_{i,t}^* - TR_{i,t-1}) + v_{it} \quad \text{رابطه (۴)}$$

که در آن $TR_{i,t}^* - TR_{i,t-1}$ میزان انحراف از سطح بهینه اعتبار تجاری است که شرکت باید آن را تصحیح کند و $TR_{i,t} - TR_{i,t-1}$ بخشی از انحراف سطح بهینه اعتبار تجاری است که در یک دوره، تصحیح می شود، بنابراین λ کسری از شکاف بین نسبت اعتبار تجاری واقعی و بهینه است که در یک دوره، تصحیح شده است؛ به همین دلیل، معادل سرعت تعدیل اعتبار تجاری واقعی و بهینه است که در یک دوره، تصحیح شده است، به همین دلیل، معادل سرعت تعدیل اعتبار تجاری فعلی یا سرعت دستیابی به اعتبار تجاری بهینه، تعریف می شود. با جایگذاری نسبت اعتبار تجاری هدف $TR_{i,t}^*$ در رابطه (۲) و اندکی محاسبات جبری، رابطه (۵) به دست می آید که در عمل برای سنجش سرعت تعدیل اعتبار تجاری به کار می رود:

$$TR_{it} = \alpha + (1 - \lambda)TR_{it-1} + (\lambda\psi)Zit + v_{it} \quad \text{رابطه (۵)}$$

الگوی رگرسیونی

برای بررسی تاثیر قابلیت مقایسه گزارشگری مالی بر سرعت تعدیل اعتبار تجاری به تبعیت از پژوهش لو (۲۰۲۲) و افلاطونی (۱۴۰۱) از الگوی ریاضی زیر استفاده شده است. تعاریف متغیرها در مدل و همچنین متغیرهای سرعت تعدیل به صورت مفصل در پاراگراف های فوق ارائه گردید که نهایتاً مدل نهایی به صورت مدل زیر است:

$$TR_{it} = \alpha + (1 - \lambda)TR_{it-1} + \phi_1 Comp_{it} + \phi_2 Comp_{it} \times TR_{it-1} + (\lambda\psi)Zit + v_{it} \quad \text{رابطه (۶)}$$

یافته های پژوهش

یافته های پژوهش شامل آمار توصیفی و آمار استنباطی است که ابتدا در جدول زیر آمار توصیفی ارائه شده است.

جدول ۲. آمار توصیفی متغیرها

متغیر	میانگین	بالا ترین	کمترین	انحراف معیار	چولگی	کشدگی
هزینه ها	۱,۶۵	۵,۷۸	۰,۰۰۳	۲,۱۱	۱,۱۵	۲,۷۰
تغییرات هزینه مثبت	۰,۳۵	۳,۳۳	۰,۰۰۰	۰,۴۴	۲,۹۵	۱۶,۷۵
تغییرات هزینه منفی	-۰,۴۱	۰,۰۰۰	-۰,۶۲	۰,۱۰	-۳,۳۶	۱۵,۱۵
اندازه شرکت	۱۴,۶۲	۲۱,۵۷	۱۰,۰۳	۱,۷۵	۰,۷۲	۳,۸۳
موجودی انبار	۰,۲۳	۰,۷۰	۰,۰۰۱	۰,۱۴	۰,۸۶	۳,۶۰
سود انباشته	۱,۳۴	۱۱,۴۲	-۰,۳۰	۲,۹۸	۲,۶۲	۸,۶۶
عمر شرکت	۳,۶۰	۴,۲۶	۲,۰۷	۰,۳۸	-۰,۷۲	۲,۹۱
بدهی کوتاه مدت	۰,۴۹	۰,۹۱	۰,۰۷۳	۰,۱۹	۰,۰۱۹	۲,۳۷
اعتبار تجاری پرداختی	۰,۱۶	۰,۶۹	۰,۰۰۰۲	۰,۱۴	۱,۳۰	۴,۳۶
قابلیت مقایسه اطلاعات	-۰/۰۷۵	-۰/۰۰۰۳	-۰/۴۷	۰/۰۶۹	-۱/۶۵	۶/۳۷

جدول (۲)، آمار توصیفی متغیرهای پژوهش را نشان می دهد. آمار توصیفی میزان پراکندگی داده ها را نشان می دهد و میانگین و انحراف معیار دو عامل مهم در آمار توصیفی هستند. در جدول فوق

مشاهده می‌شود که میانگین سودانباشته شرکت‌ها با مقدار (۱,۳۴) نشان می‌دهد که اکثر داده‌ها حول همین نقطه است و به طور میانگین شرکت‌ها از سود انباشته مناسبی برخوردار هستند، ضمن اینکه کمینه این متغیر نشان‌دهنده شرکت‌هایی با زیان انباشته نیز است. بدهی کوتاه‌مدت شرکت یا همان بدهی جاری با مقدار (۰,۴۹) نشان‌دهنده این موضوع است که به طور متوسط شرکت‌ها نصف بدهی خود را به صورت بدهی جاری تامین می‌کنند که تسویه سریع این بدهی‌ها می‌تواند ریسک در ماندگی مالی شرکت را کاهش دهد. تغییرات هزینه مثبت و منفی اختلاف فاحشی با یکدیگر داشته که از طرفی ممکن است نشان‌دهنده هزینه در جهت افزایش تولیدات و مواردی از این دست باشد و از طرف دیگر بعد تورمی کشور ممکن است هزینه‌ها را برای شرکت‌ها افزایشی کرده و می‌بایست مدیران از حیث چشبندهی هزینه و بازگشت از طریق فروش متناسب راه‌کارهایی را بیندیشند. بالاترین انحراف معیار متعلق به سودانباشته شرکت‌ها با مقدار (۲,۹۸) و کمترین آن متعلق به قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری با مقدار (۰,۰۶) و تغییرات منفی هزینه با مقدار (۰,۱۰) است.

نتیجه نهایی آزمون فرضیه

جدول ۳. نتایج آزمون فرضیه

$TR_{it} = \alpha + (1 - \lambda)TR_{it-1} + \phi_1 Comp_{it} + \phi_2 Comp_{it} \times TR_{it-1} + (\lambda\psi)Zit + v_{it}$					
متغیر وابسته پژوهش: سرعت دستیابی به اعتبار تجاری بهینه					
متغیرها	نماد	ضرایب	خطای استاندارد	آماره t	معناداری
اعتبار تجاری	APAY-1	۰,۴۰	۰,۰۲۵	۱۶,۱۴	۰,۰۰۰
قابلیت مقایسه اطلاعات	Comp	۰,۰۵۵	۰,۰۵۱	۱,۰۷	۰,۲۸
ضریب تعاملی	APAY × Comp	-۰,۲۱	۰,۰۵۱	-۴,۲۴	۰,۰۰۰
هزینه‌ها	Cost	-۰,۰۰۳	۰,۰۰۳	-۰,۹۵	۰,۳۳
تغییرات هزینه مثبت	$\Delta Cost^+$	۰,۰۴۱	۰,۰۳۹	۱,۰۳	۰,۲۹
تغییرات هزینه منفی	$\Delta Cost^-$	۰,۰۰۵	۰,۰۰۹	۰,۵۶	۰,۵۷
موجودی انبار	Inventory	-۰,۰۰۲	۰,۰۲۵	-۰,۱۰	۰,۹۱
بدهی کوتاه مدت	Short debt	۰,۲۶	۰,۰۱۹	۱۳,۳۸	۰,۰۰۰
اندازه شرکت	SIZE	۰,۰۰۶	۰,۰۰۲	۲,۳۵	۰,۰۱۸
سود انباشته	RE	۰,۰۰۰۲	۰,۰۰۲	۰,۰۹۰	۰,۹۲
عمر شرکت	AGE	۰,۰۱۷	۰,۰۰۹	۱,۹۲	۰,۰۵۴

نتایج برآورد مدل در جدول (۳) نشان می‌دهد که سرعت تعدیل اعتبار تجاری پرداختی در شرکت‌ها حدود ۶۰ درصد است، که نشان‌دهنده این مورد است که شرکت‌ها به طور متوسط سالانه سعی می‌کنند حدود ۶۰ درصد از انحراف از اعتبار تجاری بهینه را پوشش دهند که همین امر نشان‌دهنده این مورد است که شرکت‌ها تمایل به کار به صورت اعتباری دارند. همچنین ضریب تعاملی $(\lambda - 1)$ که مورد استناد برای فرضیه پژوهش است نشان می‌دهد که با سطح معناداری کمتر از ۵ درصد $(0,0000)$ قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری قادر است سرعت تعدیل اعتبار تجاری را بهبود بخشد. در واقع با افزایش سطح کیفی اطلاعات و قابلیت مقایسه آن‌ها، سرعت دستیابی به اعتبار تجاری بهینه افزایش خواهد یافت. بنابراین فرضیه پژوهش در سطح خطای ۵ درصد رد نمی‌شود. با توجه به نتایج می‌توان گفت شرکت‌هایی که گزارش‌های مالی آن‌ها برای استفاده کنندگان و اعتبار دهندگان از سطح قابلیت مقایسه بیشتری برخوردار است، سریعتر از سایر شرکت‌ها می‌توانند به اعتبار تجاری بهینه دست یابند. اندازه شرکت $(0,018)$ ، بدهی کوتاه مدت $(0,0000)$ ، و عمر شرکت $(0,0054)$ در سطح معناداری ۵ و ۱۰ درصد بر متغیر وابسته پژوهش تاثیر گذار هستند.

جدول ۴. نتایج آزمون‌های آرانو-بوند و سارگان-هنسن

معناداری	آماره آزمون	نوع آزمون	آزمون
۰,۱۹	۳۳,۰۶۷	آماره سارگان-هنسن	اعتبار ابزارها
۰,۰۰۰۰	-۱۵,۹۹	آماره آرانو-بوند	سطح خودهمبستگی (وقفه اول)
۰,۹۶	۰,۴۵	آماره آرانو-بوند	سطح خودهمبستگی (وقفه دوم)

برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از روش گشتاورهای تعمیم یافته (GMM)، استفاده شده است. لازم به ذکر است هنگامی که در مدل متغیر وابسته به صورت وقفه در طرف راست ظاهر می‌شود دیگر برآوردگرهای OLS سازگار نیست و باید از تخمین زن گشتاور تعمیم یافته (GMM)، که مبتنی بر الگوهای پویای پانلی است استفاده شود. برای تخمین مدل به وسیله این روش لازم است ابتدا متغیرهای ابزاری به کار رفته در مدل مشخص شوند. سازگاری تخمین‌زننده (GMM) به معنی بودن فرض عدم همبستگی سریالی جملات خطا و ابزارها بستگی دارد که می‌تواند به وسیله دو

آزمون آرلانو و باند (۱۹۹۱) و سارگان^۱ که معتبر بودن ابزارها را بررسی می‌کند انجام شود. آزمون همبستگی سریالی جملات خطا، وجود همبستگی سریالی مرتبه دوم در جملات خطای تفاضلی مرتبه اول را آزمون می‌کند. عدم رد فرضیه صفر هر دو آزمون (همبستگی سریالی جملات خطا و سارگان) شواهدی را دال بر فرض عدم همبستگی سریالی و معتبر بودن ابزارها فراهم می‌کند. تخمین زنده (GMM) سازگار است اگر همبستگی سریالی مرتبه دوم در جملات خطا از معادله تفاضلی مرتبه اول وجود نداشته باشد. نتایج این دو آزمون در جدول (۴) ارائه شده است.

بحث و نتیجه‌گیری

تصمیم‌گیری در مورد استفاده از اعتبار تجاری یکی از مهمترین وظایف مدیران سازمان‌ها و شرکت‌هاست. اعتبار تجاری به عنوان یک توافق دوجانبه بین تامین‌کننده مایحتاج و درخواست‌کننده در ادبیات پیشین تعریف شده است. در واقع زمانی که خرید یا فروشی صورت می‌پذیرد و خریدار یا طرف فروشنده در پرداخت یا دریافت خود تاخیری دارند به زبان ساده از اعتبار تجاری استفاده شده است. در دوران حاضر که تامین مالی شرکت‌ها با مشکلات عدیده‌ای روبرو می‌باشد و با توجه به بالا بودن هزینه سرمایه و تامین مالی خارجی شرکت‌ها و احتمال مواجهه با ریسک ناتوانی در پرداخت به موقع تعهدات، این روش تامین نهاده‌ها معقولانه‌تر از تامین مالی از طریق بدهی به نظر می‌رسد و شرکت‌ها در تلاش هستند که با حداکثر سرعت به اعتبار تجاری بهینه دست یابند. زیرا در چنین شرایطی مطمئناً تامین مالی و اعتباری از خارج از شرکت‌ها دشوارتر است و شرکت‌ها می‌بایست از سیاست‌های مالی دیگری که جایگزین مناسب این امر به خصوص در کوتاه مدت است استفاده نمایند که در کل دنیا مبحث اعتبارات تجاری اخیراً بسیار مورد استقبال قرار گرفته است. با در نظر گرفتن یک سطح از اعتبار تجاری بهینه می‌بایست یک سری اقدامات صورت پذیرد یا به بیان بهتر اقداماتی را در کنار وظیفه اصلی شرکت انجام داد که بتوان هر چه سریعتر به سطح بهینه اعتبار تجاری دست یافت. در بسیاری از پژوهش‌ها و متون مالی به این امر اشاره شده است که مبنای تصمیم‌گیری فعالان بازار سرمایه اعم از اعتبار دهندگان همان صورت‌های مالی ارسالی شرکت‌ها به بازار سرمایه

1. Sargan test

است و زمانی که این صورت‌ها و گزارش‌های پیوست آن از کیفیت و قابلیت مقایسه بالاتر و همه چیز شفاف و دقیق ارائه شده باشد مطمئناً اعتبار دهندگان تمایل بیشتری به اعطای اعتباری نهاده‌ها به شرکت خواهند داشت و همین امر می‌تواند دست‌یابی شرکت را به این گونه تامین مالی را تسهیل ببخشد. بنابراین زمانی که گزارش‌های مالی از قابلیت مقایسه بالاتری برخوردار باشد کمک شایان به خوشنامی شرکت در تامین نهاده‌ها و اعتبارات تجاری خواهد نمود و با سرعت بالاتر شرکت قادر خواهد بود شکاف بین اعتبار تجاری واقعی و اعتبار تجاری بهینه را پر کرده و به هدف خود دست یابد، که گواه این مطلب نتایج حاصله از آزمون فرضیه پژوهش است که همان گونه که در آزمون فرضیه‌ها مشاهده شد در واقع اعتبار تجاری شرکت تحت تاثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی شرکت قرار دارد. نتایج حاصل شده به نوعی تایید و مکمل نتایج پژوهش‌هایی مانند لو (۲۰۲۲) است. با توجه به نتایج پژوهش حاضر پیشنهاد می‌گردد مدیران شرکت‌ها به جهت بهره‌مندی از اعتبار تجاری بهینه و سرعت دستیابی به آن سعی نمایند اطلاعات صادر شده از شرکت از قابلیت مقایسه بالاتری برخوردار باشد. به جهت روشن شدن کلیه جوانب امر پیشنهاد می‌گردد پژوهشگران آتی نیز با تفکیک صنایع، موضوع حاضر را مورد بررسی بیشتر قرار دهند داده و نتایج را با نتایج پژوهش حاضر مقایسه نمایند.

منابع

- افلاطونی، عباس و محمد نوروزی (۱۳۹۹) عوامل مؤثر بر عرضه و تقاضای اعتبار تجاری: رویکردهای ایستا و پویا، دانش حسابداری، ۱۱ (۴۰): ۵۹-۳۵.
- افلاطونی، عباس و مرضیه نعمتی (۱۳۹۷) نقش کیفیت گزارشگری مالی و کیفیت افشا در افزایش اعتبار تجاری: رویکرد متغیرهای ابزاری، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۵ (۱) ۲۰-۱.
- افلاطونی، عباس؛ خزایی، مهدی؛ نیکبخت، زهرا (۱۴۰۱) ریسک عملیاتی، توان راقبت در بازار و سرعت دستیابی به اعتبار تجاری بهینه. پژوهش‌های حسابداری مالی، ۱۳ (۴): ۴۰-۲۳.
- آقایی، محمد علی؛ امری اسرمی، محمد؛ ملک زاده، الهام. (۱۴۰۱). اثر کیفیت اطلاعات حسابداری بر رابطه بین محدودیت مالی با بازده سهام و سرمایه‌گذاری جدید. حسابداری و منافع اجتماعی ۱۲ (۴): ۵۶-۳۳.
- ایزدی نیا، ناصر و مسعود طاهری (۱۳۹۵) بررسی رابطه بین کیفیت اطلاعات حسابداری و اعتبار تجاری، پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۵ (۱۹): ۸۱-۱۰۱.
- بابایی، قادر؛ بادآور نهندي، یونس؛ رضایی، نادر (۱۴۰۰) ارتباط مسئولیت‌پذیری اجتماعی و قابلیت مقایسه صورتهای مالی با تاکید بر نقش سهامداران نهادی. دانش حسابداری، شماره (۴۷)، صص ۶۶-۴۶.
- بادآور نهندي، یونس؛ نظاری ابر، فیروز؛ دهقان، رقیه. (۱۳۹۸). ارتباط هزینه‌های نمایندگی و سلب منافع سهامداران اقلیت با تاکید بر نقش کیفیت گزارشگری مالی. حسابداری و منافع اجتماعی ۹ (۲): ۲۴-۱.
- حسنی، محمد. (۱۴۰۰). تأثیر روابط سیاسی هیئت مدیره و کیفیت انتشار و افشای اطلاعات بر سود تقسیمی شرکت‌ها. حسابداری و منافع اجتماعی ۱۱ (۴): ۱۵۷-۱۸۶.
- حمیدیان، نرگس؛ اسحق، گلنار (۱۴۰۱) بررسی تاثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ابهام گزارشگری مالی بر ارتباط ارزشی سود و ارزش دفتری هر سهم. مطالعات تجربی حسابداری مالی، شماره (۷۳)، صص ۱۱۶-۸۶.
- خواجوی، شکرالله؛ غیوری مقدم، علی و حمیدرضا حاجب (۱۴۰۰) بررسی تأثیر اعتبار تجاری بر چسبندگی هزینه‌ها، دانش حسابداری مالی، ۸ (۳۰): ۱۴۱-۱۲۵.
- خوشدل، علی (۱۴۰۱) بررسی تأثیر اعتبار تجاری بر هم‌زمانی قیمت سهام. رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری. شماره (۸۴)، صص ۶۹۵-۶۷۷.
- صالحی، مهدی؛ قناد، مصطفی؛ به سودی، افشین (۱۳۹۶) بررسی تأثیر ساختار نظام راهبری شرکتی بر اعتبار تجاری، پژوهشنامه اقتصاد و کسب و کار، شماره (۱۷)، صص ۳۹-۲۷.

کامیابی یحیی و رضا گرجیان مهبانلی (۱۳۹۵) بررسی اثر سیاست پولی بر رابطه بین محافظه کاری حسابداری و اعتبار تجاری در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش های حسابداری مالی، (۲۹) ۱۸-۱.

مرادی محمد و سحر کرمی (۱۳۹۸) تأثیر عدم تقارن اطلاعاتی بر رابطه بین تأمین مالی از طریق اعتبار تجاری و ریسک سقوط قیمت سهام، دانش حسابداری مالی، ۶ (۲۳): ۹۸-۷۷.

مهدوی، رحمان؛ آذین فر، کاوه؛ داداشی، ایمان؛ برزگر، قدرت اله. (۱۴۰۱)، بررسی تاثیر خوانایی گزارش مالی بر اعتبار تجاری با تاکید بر نقش توانایی مدیریت در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. نشریه اقتصاد و بانکداری اسلامی، ۱۱ (۳۹)، ۱۹۵-۲۲۰.

References

- Abdulla, Y; Dang, V. A; & Khurshed, A. (2017). Stock market listing and the use of trade credit: Evidence from public and private firms. *Journal of Corporate Finance*, 10(46), 391-410.
- Abuhommous, A.A. (2021), "Trade credit and the speed of leverage adjustment", *Management Decision*, 59(8). 1915-1928.
- Aflatooni, Abbas and Marzieh Nemati (2017) The role of financial reporting quality and disclosure quality in increasing business credit: instrumental variables approach, *Accounting and Auditing Reviews*, 25 (1) 1-20. (In Persian).
- Aflatooni, Abbas and Mohammad Norouzi (2019) Factors affecting the supply and demand of commercial credit: static and dynamic approaches, *Accounting Knowledge*, 11 (40): 35-59. (In Persian).
- Aflatooni, Abbas; Khazaei, Mehdi; Nikbakht, Zahra (2022) operational risk, ability to control the market and the speed of obtaining optimal commercial credit. *Financial Accounting Research*, 13(4), 23-40 . (In Persian).
- Aghaei, M. A; Amri-Asrami, M; & MalekZadeh. (2023). The effect of accounting information quality on the relation between financial constraints with stock returns and new investment. *Journal of Accounting and Social Interests*, 12(4), 33-56. (In Persian).
- Aktas, N; De Bodt, E; Lobe, F; & Statnik, J. C. (2012). The information content of trade credit. *Journal of Banking & Finance*, 36(5), 1402-1413
- Aldoseri, M. M, Melegy, M. M. A. 2023. Readability of Annual Financial Reports, Information Efficiency, and Stock Liquidity: Practical Guides from the Saudi Business Environment. *Information Sciences Letters An International Journal*. 12(2), 813-821.
- Badavar Nahandi, Y; Nezari Abr, F; & Dehghan, R. (2019). The Relationship between Agency Costs and Expropriation of Minority Shareholders' Interests with

- Emphasis on the Role of Financial Reporting Quality. *Journal of Accounting and Social Interests*, 9(2), 1-24. (In Persian).
- Barrot, J. N. (2016). Trade credit and industry dynamics: Evidence from trucking firms. *The Journal of Finance*, 71(5), 1975-2016.
- Brochet, F; A. D. Jagolinzer, and E. J. Riedl. 2013. Mandatory IFRS adoption and financial statement comparability. *Contemporary Accounting Research* 30 (4): 1373-400.
- Babaei, G; Pakmaram, A; Badavar Nahandi, Y; & Rezaei, N. (2021). The Relationship between Corporate Social Responsibility and Financial Statements Comparability with an Emphasis on the Role of Institutional Ownership. *Journal of Accounting Knowledge*, 12(4), 43-66. (In Persian).
- Chen, C.-W; D. W. Collins, T. Kravet, and R. D. Mergenthaler. 2018. Financial statement comparability and the efficiency of acquisition decisions. *Contemporary Accounting Research* 35 (1): 164-202.
- Chen, C.W.; Collins, D.W.; Kravet, T.D.; Mergenthaler, R.D.(2020) Financial statement comparability and the efficiency of acquisition decisions. *Contemp. Account. Res.* 2018, 35, 164-202
- Chen, D; Liu, M; Ma, T; & Martin, X. (2017). Accounting quality and trade credit. *Accounting Horizons*, 31(3), 69-83.
- Cunat, V. (2007). Trade credit: suppliers as debt collectors and insurance providers. *The Review of Financial Studies*, 20(2), 491-527.
- Dao , Mai, Trung Pham & Hongkang Xu (2022) Internal control effectiveness and trade credit. *Review of Quantitative Finance and Accounting* 12(59), 1423-1452.
- Dass, N; Kale, J. R; & Nanda, V. (2015). Trade credit, relationship-specific investment, and product market power. *Review of Finance*, 19(5), 1867-1923.
- De Franco, G; Kothari, S. P; Verdi, R. S; 2011. The benefits of financial statement comparability. *Journal of Accounting Research* 49(4), 895-931
- Fang, X; Y. Li, B. Xin, and W. J. Zhang. 2016. Financial statement comparability and debt contracting: Evidence from the syndicated loan market. *Accounting Horizons* 30 (2): 277-303.
- Gonçalves, A. B; Schiozer, R. F; & Sheng, H. H. (2018). Trade credit and product market power during a financial crisis. *Journal of Corporate Finance*, 49, 308-323.
- Hasan, M. M; & N. Alam (2022) Asset redeployability and trade credit. *International Review of Financial Analysis*, 301-316.
- Hassani, M. (2022). The Impact of Political Connection of Board & Information Disclosure Quality on Firms' Dividend Payout Policy. *Journal of Accounting and Social Interests*, 11(4), 157-186. (In Persian).
- Hamidian, N; & Eshaghi, G. (2022). The Effect of Comparability of Financial Statements and the Opacity in Financial Reporting on the Value Relevance of Earnings and Book Value per Share. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 19(73), 85-115. (In Persian).

- Izadinia, Naser and Masoud Taheri (2015). Investigating the relationship between the quality of accounting information and business credibility, *Experimental Accounting Research*, 5(19): 81-101. (In Persian).
- Kamiabi, Yahya and Reza Gurjian Mahlbani (2015) Investigating the effect of monetary policy on the relationship between accounting conservatism and business credit in companies listed on the Tehran Stock Exchange, *Financial Accounting Research*, (29) 1-18. (In Persian).
- Khajawi, Shokrollah; Ghaioori Moghadam, Ali and Hamidreza Hajeb (2021) Investigating the effect of commercial credit on cost stickiness, *Financial Accounting Knowledge*, 8(30): 125-141. (In Persian).
- Khoo , Joye , Adrian (Wai Kong) Cheung(2022)Managerial ability and trade credit.TheFinanceReview.57(2)-225-246.
- Khoshdel, Ali (2022) Investigating the effect of commercial credit on stock price simultaneity. *New research approaches in management and accounting*. No. (84), pp. 677-695. (In Persian).
- Kim, S; Kraft, P; Ryan, S; 2013. Financial statement comparability and credit risk. *Accounting Research* 52(4), 955-992.
- Kim, S; P. Kraft, and S. G. Ryan. 2013. Financial statement comparability and credit risk. *Review of Accounting Studies* 18 (3): 783–823.
- Luo, H; 2021. Do firms chase trade credit target? *Financ. Res. Lett*; 102026. 1-10.
- Luo, Haowe (2022) COVID-19 and trade credit speed of adjustment. *Finance Research Letters*. Volume 47, Part A, June 2022, 102541. 1-8.
- Ma, B., He, J., Yuan, H., Zhang, J. and Zhang, C. (2023), "Corporate social responsibility and trade credit: the role of textual features", *Journal of Electronic Business & Digital Economics*, 2(1), 89-109.
- Mahdavi, Rahman; Azinfar, Kaveh; Dadashi, Iman; Barzegar, Ghodratollah. (2022), investigating the effect of readability of financial report on business credibility with emphasis on the role of management ability in companies admitted to Tehran Stock Exchange. *Journal of Islamic Economics and Banking*, 11(39), 195-220. (In Persian).
- Moradi Mohammad and Sahar Karmi (2018) The effect of information asymmetry on the relationship between financing through commercial credit and the risk of falling stock prices, *Financial Accounting Knowledge*, 6 (23): 77-98. (In Persian).
- Myers, S.C. and Majluf, N.S. (1984). Corporate financing and investment decisions when firms have information that investors do not have. *Journal of Financial Economics*, 13(2), 187-221.
- Orlova, S.V; and Rao, R.P. (2018). Cash holdings speed of adjustment. *International Review of Economics & Finance*, 54(1), 1-14.
- Pike, R; Cheng, N.S; Cravens, K. and Lamminmaki, D. (2005), "Tradecredit terms: asymmetric information and price discrimination evidence fromthree continents", *Journal of Business Finance and Accounting*, 32(5), 306-686.

- Rahman, D; Muhammad K; Muhammad Jahangir A; Barry O. 2023. Does product market competition influence annual report readability? *Accounting and Business Research*. 27(2). 220-231.
- Salehi, Mehdi; Ghannad, Mustafa; Beh Soudi, Afshin (2016) Investigating the effect of corporate governance structure on business credit, *Economics and Business Research Journal*, 5 (17), 27-39. (In Persian).
- Silaghi, F, Moraux, F.(2021). Trade credit contracts: Design and regulation. *European Journal of Operational Research*. 296(3). 1-19.
- Thuy, C.T.M.; Khuong, N.V.; Canh, N.T.; Liem, N.T. (2022) Corporate Social Responsibility Disclosure and Financial Performance: The Mediating Role of Financial Statement Comparability. *Sustainability* 2021, 13, 10077. <https://doi.org/10.3390/su131810077.1-14>.
- Wang, C; 2014. Accounting standards harmonization and financial statement comparability: Evidence from transnational information transfer. *Journal of Review of Accounting Studies* 18(3), 783-823.
- Wang, Y, B Liu, HK Chan, T Zhang (2023). Who pays buyers for not disclosing supplier lists? Unlocking the relationship between supply chain transparency and trade credit. *Journal of Business Research*.155(2), 158-172.

COPYRIGHTS

This is an open access article under the CC-BY 4.0 license.